

Fredagskronikken

Bård Harstad, professor ved Stanford University og Universitetet i Oslo

Ole-Andreas Elvik Næss

Gøril Bjerkan

Alexander Cappelen

Bård Harstad

Ola Kvaløy

Simen Markussen

Mari Rege

Karen H. Ulltveit-Moe

Bård Harstad Hvorfor svikter politikerne sine velgere?

Om Senterpartiet gir skogeiere kompensasjon for vern av skog, vil ikke skogeierne lenger stemme på partiet.

● **Regjeringen sitter med ansvaret for å bevare vår natur.** Dette ansvaret tar den overraskende lett på.

I vinter er det NRK som har gjort jobben. I flere reportasjer har de avdekket at gammelskogen forsvinner og at verneverdier kartlegges av næringen som hugger.

Stortinget vedtok i 2016 at ti prosent av skogen skal vernes. Like før jul i fjor signerte Norge en langt mer ambisiøs internasjonal avtale; en som krever at 30 prosent av naturen skal vernes. Så langt er det lite som tyder på at fagre løfter innfris. Mindre enn fem prosent produktiv skog er vernet. Den verneverdige skogen hugges raskere enn den vernes, så snart er det for sent.

Om regjeringen hadde villet, kunne den lett stanset tap av gammel skog. For noen år siden påpekte Jens Stoltenberg at teknologien er enkel: «Vi vet allerede hvordan vi ikke skal kutte ned trær». Han refererte den gang til regnskogen, der man tross alt sliter med ulovlig hugst og kostbar overvåkning.

I Norge er det langt enklere.

Den enkle måten å verne på, er gjennom ordningen «frivillig vern». Ordningen er slik at skogeiere selv kan tilby å verne skog mot at de blir kompensert for tap av inntekt. Norsk Skogeierforbund skriver at ordningen er treffsikker og bevarer biologisk mangfold.

Regjeringen har valgt å strupe denne løsningen. For at den skal fungere, må det bevilges penger.

Nå, mens det fremdeles finnes verneverdig skog, bør det kanskje bevilges én milliard kroner årlig. I forrige nasjonalbudsjett ble bevilgningen redusert til 424 millioner, og regjeringen gikk inn for en ytterligere halvering. For revidert nasjonalbudsjett foreslår SV en økning på 50 millioner. Kun 15 millioner er satt av til ekstra vern av naturområder, og Norskog mener disse 15 bør gå til frivillig skogvern.

Beløpene er useriøst lave. Til sammenligning har Landbruksdirektoratet i år betalt 14,9 milliarder kroner i produksjons- og avløsertilskudd til norske bønder. Statsstøtten til havvindprosjektet Sørlege Nord-sjø II kan øke fra 15 til 23 milliarder, og

... får makt og støtte – så lenge problemet finnes

← Skal Sp bremse velgerflukten, er partiet avhengig av at skogeierne er aktive, skriver Bård Harstad. Partileder Trygve Slagsvold Vedum her hjemme på Bjørby gård. Foto: Fartein Rudjord

Forskningen

Hvem: Robert Powell.

Hva: «Why Some Persistent Problems Persist».

Hvor: American Political Science Review 113(4), november 2019, side 980–96.

denne ukens reduksjon av oppdrettsnæringens grunnrenteskatt kostet 4,6 milliarder.

Selv skogsbilveier, som egentlig burde medføre naturavgifter, får subsidier som siden 2012 er blitt doblet. De er nå på mer enn 100 millioner, ifølge SSB.

Med lave bevilgninger er det naturligvis ikke mulig å kompensere alle som frivillig tilbyr vern. Resultatet er at skogeiere som vil verne, må vente mange år i kø. Andre gir opp og hugger når tømmerprisene er høye – uansett hvor verneverdig skogen måtte være.

Ordningen frivillig vern har bred støtte. Norsk Skogeierforbund og Norskog har flere ganger kritisert regjeringen for at den bevilger for lite.

Hva er da årsaken til at regjeringen svikter? Hvorfor kjemper ikke Senterpartiet skogeierne sak og sørger for at større beløp blir bevilget?

Som vanlig finner vi svar i forskningen. I 2019 skrev statsviteren Robert Powell artikkelen «Why Some Persistent Problems Persist». Powell skriver ikke om skogvern spesielt, men om parter som unnlater å løse problemer de har mulighet til å løse. I hans teori får problemløseren makt og støtte – så lenge problemet finnes.

Så snart problemet er løst, vil den politiske støtten kanaliseres til de som jobber med andre utfordringer.

For Senterpartiet innebærer teorien at oppslutningen kan synke dersom skogeiere går fra å være aktive skogbrukere til passive eiere som har alt vernet. Rett nok er det ikke alle skogbrukere som stem-

mer på Senterpartiet, men andelen er enda lavere blant dem som ikke (lenger) har skog de hugger.

Skal Senterpartiet redusere frafallet av velgere, er partiet avhengig av at skogeierne er aktive. Selv om skogeierne ønsker midler til frivillig vern, kan Senterpartiet i det lange løp tape på å innfri ønsket.

Forskningen kan altså forklare at politikere svikter egne velgere. Om teorien har relevans for vårt skogvern, så er vi altså i en situasjon der skogen ofres for å verne velgermassen.

Teorien kan nok være med på å forklare Senterpartiets holdning til skogvern. Men hva med Arbeiderpartiet? Hva kan forklare at også Arbeiderpartiet har signert nasjonalbudsjett uten seriøse vernebevilgninger?

Ifølge Powells teori vil andre partier tjene på at skogeiere verner, slik at de senere vil bli mer tilbøyelige til å stemme på dem.

Andre partier vil rett nok være tjent med større bevilgninger til skogvern. Men denne gevinsten vil bli spredt fordelt og kan ikke høstes av Arbeiderpartiet alene. Så lenge Arbeiderpartiet er i regjering med det ene partiet som taper på vern, må partiet gjøre kompromisser.

Ap kan verne samarbeidet eller skogen, men ikke begge deler.

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen
Telefon: 22 00 10 59
Sentralbord: 22 00 10 00
Epost: debatt@dn.no

Hovedinnlegg/kronikk:
Inntil 4500 tegn med mellomrom
Underinnlegg/replik:
Inntil 1500 tegn med mellomrom
Legg ved portrettfoto

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.